

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΑ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ Κ. ΗΑΙΑ ΒΟΥΤΥΜΠΡΙΑΗ

Η ΟΡΦΑΝΗ ΤΗΣ ΧΙΟΥ

(Από τα παιδικοφιλολεγικά «Απερμημενόμετά» μου)

Ω και λίγο καιρό, ενώ γράφα σπίτι μου ύστερ' από τὰ μεσάνυχτα, ἐπάνω στὸν οὐρανὸ ἔλαμπε ὀλόγιομ τὸ φεγγάρι. Σκόρπισε παντοῦ τὸ ἀσημένιο φῶς του κα' ὅλα ἔπαυσαν κάποια ξεχωριστὴ βιογραφία. Καθὼς πήγαινα ἀφαιρεμένος καὶ παραδομένος σ' αὐτὴ τὴ φεγγαριάτικη μαγία, ἄρχισα νὰ ψιθυρίζω μερικὸς στίχους ἀπὸ κάποιο παλιὸ τραγοῦδι, ποῦ ὤταν ἦμωνα παιδί, τοὺς ἄκουγα νὰ τοὺς τραγουδοῦν πολλοὶ μὲ σπουδαία κιθάρας. Τὸ τραγοῦδι ἦτανε μιν νόρε, ὅπως τὸ ἔλεγαν οἱ τραγουδοσάδες. Οἱ στίχοι δὲ ποῦ ἔρχόντανε στὸ στόμα μου καὶ τοὺς ψιθυρίζα ἀθελά μου ἦτανε τοῦτοι :

Ἦ ἀργυρά πανοσέληνος! μετρίσει τὸ φῶς σου εἰς νύκτα κρύφου μελανὰ διόλου ἀμαυρώσου! Ὅα τραγοῦδησω σκοτεινὰ τὰ βάσανα, τὰ πάθη.

Δὲ θυμίζον ἄλλους στίχους ἀπὸ τὴ συνέχεια τοῦ τραγοῦδιου. Ὅταν ἔφτασα σπῆτι μου, συλλογίζομαι ποῦ τοὺς εἶχα διαβάσει αὐτοὺς τοὺς στίχους καὶ πῶς τοὺς εἶχε γράψει, θυμίζομαι καλὰ ὅτι κάποιον τοὺς εἶχα διαβάσει. Μὰ ποῦ καὶ ποτε δὲν μοῦ ἔρχόταν καθόλου στὸ νοῦ. Ἄρχισα νὰ βασανίζω τὸ μυαλό μου γιὰ νὰ θυμηθῶ. Τὸ μυαλό διῶς ἀντίστασε νὰ μοῦ χάσει τὴ χάρι αὐτὴ. Εἶχα ἀπελπιστεῖ, πῶς θὰ ἱκανοποιούσα τὴν περιέργειά μου. Ἀλλὰ κάποια μέρα ἐκεῖ ποῦ ταξτοποῦσα τὰ σημειώματά μου, ποῦ ἔχω μαζέψει γιὰ τὴν ἱστορία τοῦ νεοελληνικοῦ μυθιστορηματος, διαβάζω τὸ σημειώμα :

Ἰάκωβος Πιτσιπῆς. Ἔχει γράψει τὸ μυθιστόρημα «Ἡ Ὀρφανὴ τῆς Χίου, 1839».

— Πιτσιπῆς! λέω δυνατὰ μόνος μου. Ὁρφανὴ τῆς Χίου! Αὐτὸ ἔχω διαβάσει τοὺς στίχους, ποῦ βασάνισαν τόσο τὸ μυαλό μου! Ἐλαὶ βέβαιος!

Δὲ χάνω καιρὸ, τραβάω ἀπὸ τὴ βιβλιοθήκη μου τὸ βιβλίον, τὸ φυλάμετρο καὶ πραγματικὰ δὲν ἄρρω νὰ βρῶ ὅλο τὸ πῆμα, ποῦ ἔλεγε :

Ἦ ἀργυρά πανοσέληνος! μετρίσει τὸ φῶς σου. Εἰς νύκτα κρύφου μελανὰ διόλου ἀμαυρώσου! Ὅα τραγοῦδησω σκοτεινὰ τὰ βάσανα, τὰ πάθη, Ὅσα ἔσχιζον τῆς πικρᾶς καρδίας μου τὰ βά- (θη)!

Ἐκείνη ἦτις μ' ὠρκήσθηκεν αἰῶνον φίλιαν, Μ' ἀρνήθηκεν ὀλοτελῶς!... καὶ πῶς; χωρὶς αἰτίας!

Κ' ὕστερ' ἀπὸ μερικὸς ἄλλους στίχους τὸ πῆμα ἐξακολούθει :

Ποῖος ποτε σ' εἶδισα, σκληρὰ, νὰ μ' ἀγαπήσης, Ὅταν δὲν ἦσον ἰκανὴ ἀγάπην νὰ κρατήσης; Τί τὴν καρδίαν σου μὲ εἶδιδες, μὲ ὄρκους μ' ὕ- (προσχεσεις,

Ὅταν ἐσκόπεες ὕστερον νὰ μὲ τὴν ἀφαιρήσης; Σ' ἐφρόνονεν εὐτυχίαν μου, καὶ εἰσ' ὃ θάνατός (μου)!

Εἰς τί, εἰπέ με, σ' ἔσφαλα καὶ ἐγίνες ἐχθρός (μου); κλπ.

Ὅσο διάβαζα τοὺς στίχους αὐτοὺς θυμίζομαι πικὰ καλὰ πόσα χρόνια τοὺς ἄκουα νὰ τραγουδοῦνται, μὲ κιθάρα εἰτε τὴ νύκτα στοὺς δρόμους, εἰτε μέσα σὲ σπίτια σὲ οἰκογενειακὲς συναναστοιχίες ἀπὸ νέους κα' ἀπὸ ἡλικιωμένους, ἐφαρμοσμένοι ἐπάνω σὲ σκοπὸ ζέ- νης μουσικῆς. Ἰσως νὰ τραγουδηθήσαν ἀπὸ τὸν καιρὸ ποῦ ἐγρά- φηκαν. Δὲν ξέρω. Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶνε ὅτι ἐδῶ καὶ σαράντα χρό- νια ἔξοῦσανε στὸ στόμα ὄλων τῶν Ἑλλήνων κα' ἔρχανε κάμει τὴν περιόδιά τους σ' ὅλες τῆς ἑλληνικῆς χώρας. Οἱ ἡλικιωμένοι θὰ τὸ θυμίζονται ἰσως αὐτὸ σήμερα.

Μὰ ὅσο κρατοῦσα στὸ χέρι μου τὸ μυθιστόρημα τοῦ Πιτσιπῆ, τί θυμίζεις ζυτοῦσανε μέσα μου! Περιστατικὰ καὶ καθέναςτα, ποῦ βέβαια δὲ θὰ μπορούσα νὰ τὰ ξαναθυμηθῶ μὲ ἄλλη ἀφορμῆ.

Ἦμωνα δώδεκα χρονῶν καὶ πῆγαινα στὸ σχολαρχεῖο στὴν Πάτρα, ὅταν διάβασα τὴν «Ὀρφανὴ τῆς Χίου», δηλαδὴ στὰ 1886. Ἄκουγα συχνὰ νὰ μιλάνε τόσο ποῦλὸ γιὰ τὸ μυθιστόρημα αὐτό, ποῦ μοῦ γεννήθηκε δυνατὴ ἐπιθυμία νὰ τὸ διαβάσω κα' ἐγώ. Τότε δὲν ἠσκότανε φιλικανθρώπως ποῦ νὰ μὴ τὸ εἶχε διαβάσει.

Ἡ «Ὀρφανὴ τῆς Χίου» ἦταν ἀπὸ τὰ μυθιστορήματα ποῦ τὰ εἶ- χανε διαβάσει οἱ περισσότερα Ἑλληνες μέσα σὲ πενήντα χρόνια κα' ἀπὸ τὰ ποῦ ἀγαπημένα ἀναγνώσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οἱ ση- μερικὸι φιλολογοῦντες νέοι, μὰ κα' ὅσοι ἀνάκμα ἐφτάσανε στὸ με-

σήμερι τῆς ζωῆς, δὲ μπορούνε βέβαια νὰ τὸ ξέροντο τὸ πρᾶγμα αὐτό, μπε καὶ νὰ τὸ κωδῶνονε τί σημαίνει. Κι' ἂν τύχει καὶ πᾶσανε νὰ διαβάσουν τὸ μυθιστόρημα τοῦ Πιτσιπῆ θὰ γελᾶσουνε. Καὶ μ' ὅλο τὸ δικη τους. Μὰ τότε ποῖος τοῖμοιους νὰ τὸ κατηγορήσῃ! Ὅα νο- μίζονταν ἱεροσόλυος ἢ τὸ λιγότερο ἄκαρδος, ἀφοῦ τὰ παθήματα τῆς Ἑλλάδας καὶ τοῦ Ἀλέξανδρου, τῶν δύο ἡρώων τοῦ ἐρωτικοῦ μυθ- ιστορηματος, ἔχταν χάσει τόσα καὶ τόσα μάτια νὰ κλάψουν!

Ὅταν λοιπὸν ἄκουσα νὰ γίνεται τόσος λόγος γιὰ τὴν «Ὀρφανὴ τῆς Χίου», θέλησα νὰ τὸ διαβάσω. Τὸ ζήτησα ἀπὸ τοὺς φίλους μου, μὰ δὲν τὸ εἶχε κανένας τους. Κάποιος διῶς μοῦ λέει :

- Θέλεις νὰ τὸ ἀγοράσω;
— Πούθε νὰ τὸ ἀγοράσω; τότε ρωτάω.
— Πᾶμε, μοῦ λέει, νὰ τὸ πάρουμε.

Καὶ μὲ πηγαίνα στὸν παραλιακὸ κα' ἐμπορικὸ δρόμο τῆς Πά- τρας, κοντὰ στὸ καφενεῖο, ποῦ τὸ ἔλεγαν «Λεσχίδιον». Ἐκεῖ ἦταν κάποιος πλανόδιος βιβλιοπώλης, ποῦ εἶχαν ἔλθει ἀπὸ τὴν Ἀθήνα καὶ ποῦλοινε καινούργια καὶ μεταχειρισμένα βιβλία. Ὁ φίλος μου τοῦ ζήτησε τὴν «Ὀρφανὴ τῆς Χίου» κα' ὁ βιβλιοπώλης μᾶς παρουσίασε ἕνα βιβλίον ὄχι καὶ ποῦλὸ μεταχειρισμένο, ποῦ εἶχε ἴσαμε διακόσιες σελίδες.

- Πόσο ἔχει; τότε ρωτάω.
— Πενήντα λεπτὰ, μοῦ λέει.
-- Σαράντα τὸ δίνεις;
— Πάρ' το.

Ἐδῶ πρόει νὰ σημειώσω, ὅτι στὸ ἐξώφυλλο ἔγραφε «Τετάρτη ἔκδοσις». Ἀργότερα ποῦλὸ ξυαθα, ὅτι αὐτὸ τὸ «Τετάρτη ἔκδοσις» ἔ- δειχνε πῶς τὸ βιβλίον εἶχε τυπωθεῖ τέσσερες φορές, πρᾶγμα ποῦ μαρτυροῦσε πῶς διαβαζόταν ποῦλ.

Ἐπῆρα τὴν «Ὀρφανὴ τῆς Χίου» κα' αἰσῶς μόλις ἔφτασα σπῆτι μου οἰχτήρα νὰ τὴ διαβάσω. Τί ἦταν αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ποῦ δοκίμασε τὸ παι- διάτιμὸ τὸ μυαλό μου; Διάβαζα καὶ τότε ἄλλα μυθιστορήματα κα' ἀργότερα ἀμέτρητα μυθῶ καὶ μεγάλα, πολῦτητα, γεμάτα ἀπὸ κάθε εἶδους πε- ριπέτεια, ἀπὸ ὑπερβολές, ἀπὸ ἀφάνταστα πράγ- ματα, τραγικὰ καὶ αἰσθητικὰ, μὰ κανένα δὲν εἶχε κάμει τὸ μυαλό μου πραγματικὰ κορυ- κούτι, ὅπως τὸ ἔκαμεν ἡ «Ὀρφανὴ τῆς Χίου». Ὁ συγγραφέας τῆς ἔχει κατορθώσει νὰ σημα- ζώση μέσα σὲ διακόσιες σελίδες κάθε λογῆς πε- ριπέτεια καὶ παραδ' ἔξοχολογία κα' αἰσθητικὰ τρομα- χτικὰ ἐπεισόδια. Τίποτε δὲ λείπει. Ὑπάρχουνε με- σα σ' αὐτὸ τριμερῆς ραδιουργίες, μηχανογραφί- ες ὅπως τίς λέει ὁ συγγραφέας, χωριστοὶ ἐρω- τευμένων καὶ συναπτανήματα γιὰ νὰ ἔρθουν και- νούργια χωριστοὶ, αυτοκτονίες, δηλητηριάσεις, πλαστογραφίες, σκλαβώματα ἀπὸ κορυφῶν, περιόδιες τῶν ἡρώων σὲ ὅλη τὴν Ἀσία καὶ τὴν Ἑυρώπη, ὀραματισμοὶ, μονομαχίες, σκοτωμοὶ, προδοσιές καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο. Κανένα μυθιστό- ρημα, καὶ τὸ ποῦ μεγάλο, δὲν ἔχει τόσες περιπέ- τειες. Μόνον τὸ «Νόθα Τέσσα», τὸ μυθιστόρημα τοῦ Στ. Σένου, μπορούνε νὰ συγκριθοῦνε στὸ ση- μεῖον αὐτὸ μὲ τὴν «Ὀρφανὴ τῆς Χίου». Μὰ τὰ «Νόθα Τέσσα» ἔχταν τοιλάχιστο διῶ χιλιάδες σε- λίδες καὶ μέσα σ' αὐτὲς μπορεῖ νὰ ἱσορροθῶν ὅλα τὰ ποῦ ἀπίστευτα πρᾶγματα. Ὑπάρχει τόπος.

Ἡ «Ὀρφανὴ τῆς Χίου» εἶνε ἕνα ἀπὸ τὰ ποῦ παραδειγματικὰ ἑλ- ληνικὰ δημοιοργήματα τοῦ παρεξηγημένου ρομαντισμοῦ. Μὰ τότε ποῦ τὴ διάβαζα, ποῦ νὰ ἔξω ἐγὼ τέσσαρα πρᾶγματα! Διάβιζα τὸ μυθιστόρημα, θαύμαζα, σάστίζα καὶ ἀνάγκασα τὸ δικη μου νὰ συγκρατῆ, ὅσο μπορούσε περισσότερο, τῆς ἀμέτρητες περιπέτειες, γιὰ νὰ μὴ χάσω τὴ σειρά τους. Ἄν ἡ φαντασία τοῦ συγγραφέα εἶνε ἀγαλινόστη, μὴ κα' ἡ δικη μου δὲν εἶχε χάσει. λιγὸ τερο τὸ χαλινάρι τῆς.

Ἦταν διῶς καὶ μερικὰ ἄλλα πρᾶγματα, ποῦ μοῦ βασάνιζαν τὸ μυαλό. Δὲ μπορούνα νὰ κωδῶνα γιὰ τὸ συγγραφέας ἔλεγαν, ὅτι εἰ ἐκασθησία εἶνε ὀλέθρον δάρον τῆς φρέσως γιὰ τοὺς νέους. Τόσο τριμερὸ πρᾶγμα εἶνε ἡ ἐκασθησία; στοχαζόμουν. Μήνε γιατί σ' ἕνα ποίημα (ἐπειδὴ τὸ μυθιστόρημα αὐτὸ ἔχει καὶ πολλὰ ποιήματα) λέει ὁ ἦρωας τὴν τύχη του «βάρβαρον». Μ' ὅσο κα' ἂν δὲ φιλολο- γούσα ἀκόμη, ἤξερα ὅτι ἡ τύχη ἔπαυσε τὰ ἐπιθετα σκληρὰ, τυρκὴ, ἄγρια, φθοναρὰ κτλ., μὴ «βάρβαρον» δὲν τὴν ἤξερα. Κι' ἀκόμη θυ- μάμα πόσο παράξενο μοῦ φάνηκε, ὅταν σὲ διῶ-τρεις μερικὲς διά- βασα τὸ ἐπιθετο ἡ μ ε ρ ο ὄ σ ι ο ς ἀντὶ ἡ μ ε ρ ἠ σ ι ο ς, ὅπως τὸ ἤξερα. Ἀρχίσανε νὰ μοῦ γεννιούνται ἀμφιβολίες, ἂν τὸ εἶχα μά-

θει ουσιά ως τότε. Έγραφα στο μικρό λεξικό μου για να βρω το επίθετο «ήμεροῦσος», μιά εύρισμα μόνο «ήμεροῦσος». Καί κόντευα να πιστέψω, ότι το λεξικό μου είχε λάθος τή λέξι, επειδή δέν μπορούσα να φανταστώ, ότι ένας άνθρωπος που έγραφε τήν «Όρφανή τής Χίου» καί χρησιμοποιούσε συχνά τόσες έλληνικοῦρες, δέν ήξερε να γράφει ουσιά τή λέξι.

«Υστερ» από λίγο καιροῦ, μου τὸ φύλαγε ἡ μοῦρα μου νά ξαναδιαβάσω τὸ μυθιστόρημα αὐτό. Κάποια μέρα, όταν γύρισα σπίτι μου ἀπὸ τὸ σχολεῖο, βρήκα ἐκεῖ δύο γειτόνισσες, πού εἶχαν κἀμια ἐπίσκεψι τῆς μητέρας μου. Ἀρχίσανε νὰ με ρωτᾶνε ἂν μου ἀρέσουν τὰ γράμματα· καί ἐγὼ γιὰ νὰ τοῖς δείξω τὴ σοφία μου, ἔπασα νὰ τοῖς λέω γιὰ διάφορες ἱστορίες πού εἶχα διαβάσει καί γιὰ μυθιστορήματα. Ἀνάμεσα στ' ἄλλα, εἶπα καί γιὰ τὴν «Όρφανή τής Χίου». Τότε ἀκούω τὴ μιά ἀπὸ τῆς δύο γειτόνισσες νὰ λέη :

— Ἀγ ! ἡ Όρφανή τής Χίου ! ἔχω ἀκούσει πολλές φορὲς γι' αὐτή, μὰ δέν τὴν ἔξερω. Πόσο ἤθελα νὰ τὴν διάβαζα. Δέν μπορῶ όμως, ἐπειδὴ δὲ βλέπω ἡ καϊμένη καλά !

Ἡ γειτόνισσα αὐτὴ ἦταν μιὰ γεροντοκόρη, ἀρχετὰ ἠλικιωμένη καί πού κολακεῖται πολὺ, όταν τὴν ἔλεγον Ἀγγελικοῦλα καί ὄχι Ἀγγελική. Ὅταν ἀκουσα τὰ λόγια τῆς, δέν ἔξερω πὼς μου ἤρθε καί τῆς λέω :

— Δέν ἔξερετε, κυρία Ἀγγελικοῦλα, τί ὄμορφο μυθιστόρημα εἶνε, τί συγκινητικὸ !

— Δὲ μου κάνει τὴ χάρι, Ἡλία μου, καλὸ μου παιδί, νὰ μου τὴ διαβάσης καί ἐμένα ; Νὰ ἔρχεσαι στὸ σπίτι μου νὰ μου τὴ διαβάσης καί ἐγὼ θὰ σοῦ δώσω γλυκά καί παστοκάνδο νὰ φᾶς !

Ἡ ἀμοιβὴ ἦταν τόσο ἐλκυστικὴ, πού δέχτηκα ἀμέσως. Διὸ ὄλακερα ἀπογέμια, τοῦ Σαββάτου καί τῆς Κυριακῆς, μὲ κράτησε σκιάδα τῆς ἡμέρας Ἀγγελικοῦλα, γιὰ νὰ τῆς διαβάσω τὴν «Όρφανή τής Χίου». Καί θυμάμαι, ότι ἀρχετὲς φορὲς τὴν ἀκούσα ν' ἀναστενάξῃ μὲ τὸ μωπὴν στὰ μάτια τῆς. Ὅταν τελείωσε τὸ διάβασμα, ἡ κυρία Ἀγγελικοῦλα ἔκαμε τὴν κριτικὴ τῆς :

— Ἡ καϊμένη ἡ Εὐδάλια καί ὁ καϊμένος ὁ Ἀλέξανδρος τί ἔπαθαν ! Αὐτὰ ἔχει ἡ ἀγάπη ! Τὰ κακομοῖρα τὰ παιδιά ! Εὐτυχῶς όμως, πού στὸ τέλος παντρεύτηκαν καί ἠόησαν !

Καί τὴν εἶδα νὰ σκουπίζῃ τὸ τελευταῖο δάκρυ τῆς πού ἔχινε γιὰ τὴν «Όρφανή τής Χίου». Καί τώρα, πού θυμάμαι αὐτὸ τὸ περιστατικὸ, πείθεται ότι ἂν «ἡ εὐασησία εἶνε ὀλίγον δῶρον τῆς φύσεως» γιὰ τοὺς νέους, ὅπως γράφει ὁ Πιτσιλός, εἶνε πολὺ περισσότερο ὀλέθριον γιὰ τοὺς ἠλικιωμένους.

ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΤΙΕΡΙΑΣ

Η ΛΑΤΙΚΗ ΣΟΦΙΑ

ΞΕΝΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ

— ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΟΥΖΙΝΑ

Ἡ γεῖσις τῆς κουζίνας εἶνε πὸ καλὴ ἀπ' τὴ μυροδιά τῆς. Ἀγγλικὴ Ὅποιος συχνάξει στὴν κουζίνα, τὸν καπνὸ τῆς θὰ μυρίσῃ. Ἰταλικὴ Ὅσο πὸ μικρὴ εἶν' ἡ κουζίνα, τόσο τὸ σπίτι μεγαλώνει. Πολωνικὴ

— ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΣΙ

Ἐνας γιαιτρός καί ἕνας χωριάτης μαζί, ἔξερον πὸ πολλὰ ἀπὸ ἕναν γιαιτρὸ μονάχο. Γερμανικὴ Πιὸ καλά νὰ μὴν ἔξερης διόλου, παρὰ νὰ ἔξερης λίγα. Ἀγγλικὴ Ὅποιος ἔξερει λίγα, γρήγορα τὰ λέει. Ἰταλικὴ Ὅσο πὸ πολλὰ μαθαίνεις, τόσο πὸ πολὺ γίνεσαι δυστυχισμένος. Ἰσπανικὴ

— ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΒΑΣΙΛΕΙΣ

Ἀμόρφωτος βασιλιάς, γαϊδοῦνι μὲ κορῶνα. Ἰσπανικὴ Κάθε ἄνθρωπος στὸ σπίτι του εἶνε βασιλιάς. Πορτογαλικὴ Ὅλοι οἱ βασιλιάδες εἶνε γαλιανῶνιοι, γιατί ἔξερον πὼς δέν θὰ πτωχύνουν. Πορτογαλικὴ Ὅποιος τρώει ἀπ' τὸ νεμερὶ τοῦ βασιλιά, ἀκριβὰ θὰ τὸ πληρώσῃ. Γαλλικὴ Οἱ βασιλιάδες καί ἡ ἀρκοῦδες πάντα στενοχωροῦν ἐκείνους πού τοὺς συντηροῦνε. Πολωνικὴ

ΑΠΟ ΤΟΝ ΞΕΝΟ ΤΥΠΟ

ΠΟΙΚΙΛΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΕΡΓΑ

Ἐνα νέστιμο φαγι ἀπὸ... μωρημίγια ! Ἡ καπευτοσουλλεγι τῆς βασιλείσης Μαργαρίτας. Τὸ τρέξιμο τῆς στρουθοκαμήλου. Πέσο ζῶν τὰ διαφορά ζωα. Οἱ πιε κατὰλληλοι γιὰ τοὺς ροκετούς μῆνες, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Στὰ νότια τοῦ Σουδάν καί στὰ βόρεια μέρη τοῦ Βελγικοῦ Κογκό, στὴν Ἀφρική, ὑπάρχει ἕνα εἶδος μωρημιγιῶν πού... τρώγονται. Ὅσοι δοκιμασαν τὸ παραξένο αὐτό... φαγητό, βεβαιώνουν ότι ἔχει πολὺ καλὴ γεῦσι.

Οἱ ἰθαγενεῖς στήνουν λαγίδες στῆς μωρημιγοφορῆς καί μαζεύουν ὀλόκληρες ἀνάδες τέτοιων μωρημιγιῶν. Τὰ τρώνε δὲ βροστά ἡ ψητά, μὲ μεγάλη ὄρεξι.

Ἡ βασίλισσα τῆς Ἰταλίας Μαργαρίτα εἶχε μιὰ πλουσιωτάτη ἀνὸλογι, —ἀπὸ τί φαντάζεστε ;— ἀπὸ... ἱστορικὰ παπούτσια ! Εἶχε δηλαδὴ παπούτσια τῆς Νινὸν τῆς Λαγκλό, τῆς Μαρίας Στωάουτ, τῆς Ἰωάννας ντ' Ἀρχ, τοῦ Φρειδερίκου τοῦ 14ου, τοῦ Ἐρᾶσιου καί ἄλλων ἐπιφανῶν προσώπων.

Λικαιολογοῦσε δὲ τὴ μονομανία τῆς αὐτῆ λέγοντας, ότι ἀπὸ τὸ μέγεθος, τὴν ποιότητα, τὸ σχῆμα καί τὴ φθορὰ τοῦ παπουτσιῶν, μπορούσε νὰ μαντέψῃ τὴ ζωὴ, τὸ χαρακτήρα καί τῆς συνήθειες τοῦ προσώπου πού τὸ φοροῦσε.

Ἡ φύσις ἀδίκησε τὴ στρουθοκαμήλο, βάζοντας τῆς ἐλάχιστο μυαλό στὸ κεφάλι τῆς. Εἰς ἐπανόρθωσι διωσ τῆς ἀδυναμίας αὐτῆς —ὅπως γίνεταί σὲ πολλὰς περιπτώσεις— τῆς ἐγάρισε γαζύτα πόδια.

Στὸ τρέξιμο κανένα τετράποδο ἡ... δίποδο δέν μπορεῖ νὰ παραβῆ μὲ τὴ στρουθοκαμήλο, ἡ ὅποια μπορεῖ νὰ τρέξῃ 100 χιλιόμετρα τὴν ὥρα !

Οἱ ἔξερευνηταί καί οἱ κτηνογὸι διηγούνται, ότι εἶν' ἀδύνατον νὰ διακρίνῃς τὰ πόδια τῆς στρουθοκαμήλου όταν τρέχει, ὅπως δέν μπορεῖς νὰ διακρίνῃς καί τῆς ἀκτίνες ἑνὸς τροχοῦ, όταν γυρίζει. Τόσο μεγάλη εἶνε ἡ ταχύτης τῆς !

Ἡ ἀρκοῦδα καί ὁ λύκος ζοῦν εἰκοσι τὸ πολὺ χρόνια. Ἡ ἀλεπού δέκα ὡς δεκατέσσερα.

Τὰ λοντάρια εἶνε μακρόβια. Στὸ Ζωολογικὸ Κῆρυ τοῦ Λονδίνου, ἕνα λοντάρι ἔφασε τὰ 75 χρόνια.

Οἱ σκίουροι καί οἱ λαγοὶ δέν ζοῦν περισσότερο ἀπὸ ὄχτω—δέκα χρόνια.

Ὁ ἐλέφας ἐπίσης εἶνε μακροβιότατος. Ὁ ἱστορικὸς ἐλέφας, τὸν ὅποιο ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος εἶχε ἀφαιρέσει στὸν θεὸ Ἥλιο, ἔζησε τριακόσια πενήντα χρόνια.

Ὁ γινόμερος δέν ξεπερνᾷ τὴν ἡλικία τῶν εἰκοσιπέντε ἐτῶν. Ἡ κόττες καί οἱ Ἰνδιάνοι μποροῦν νὰ ζήσουν ὡς δώδεκα χρόνια. Ἡ φάλαινα εἶνε τὸ πὸ μακρόβιο ζῶο τοῦ κόσμου. Μπορεῖ νὰ ζῆσι χίλια χρόνια.

Τὰ δελφίνα καί οἱ ξιφίτες ζοῦν τριάντα χρόνια περίπου. Τὰ κουνέλια ὄχτω—δέκα.

Οἱ κτηνογὸι φτάνουν τὰ ἑκατὸν πενήντα χρόνια. Ἡ γίδα καί τὸ πρόβατο ζοῦν περὶ τὰ δεκατέσσερα χρόνια. Τὸ γουροῦνι ἐπίσης, σπανίως φτάνει τὰ εἰκοσι χρόνια.

Ὁ πελεκάνος ζῆ περίπου ἑκατὸ χρόνια. Τὸ ἄλογο καί ὁ γάιδαρος, ὅσο καλά καί ἂν συντηρηθοῦν, σπανίως φτάνουν σὴν τριανταπέντε χρόνια.

Ὁ σκύλος στὰ εἰκοσι ὡς εἰκοσιπέντε χρόνια. Ἐνας ἄητὸς τέλος στὴ Βιέννη, ψόφησε σὲ ἡλικία ἑκατὸν τριῶν ἐτῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐπίστευαν, ότι τὰ παιδιά πού γεννιοῦνται τὸν Ἰούλιο, εἶνε μακρόβια, γεμάτα υγεία καί εὐτυχιωμένα.

Ἀλλὰ καί σήμερα, ὁ Φεβρουάριος καί ὁ Μάρτιος, π.χ., θεωροῦνται, ὄχι μόνο ἀπ' τὸν λαὸ, ἀλλὰ καί ἀπὸ τοὺς ἐπιστήμιους, ὡς οἱ εὐνοικώτεροι μῆνες γιὰ τῆς γεννήσεις. Γιατί τὸ νεογέννητο ἔρχεταί στὸν κόσμον μὲ τὴν ἐπάνοδο τῆς ἀνοιξέως, σὲ μιὰ ἐποχὴ δηλαδὴ πού ὀλόκληρη ἡ φύσις ἀναγεννιέται κάτω ἀπὸ τῆς εἰσορρηκτικῆς ἐπιδράσεως τῆς θερμότητος, πού ἀρχίζει νὰ ἐπικρατῆ. Ἐτοῦ τὸ βροχὸς ἀνατίθεται σὲ μιὰ γλυκεῖα ἐποχὴ καί ἀποκτὰ δυνάμεις γιὰ νὰ μπορῆ ν' ἀντεπεξέλθῃ στῆς δυσχερεῖς συνθήκες τοῦ προσεχοῦς χειμῶνος.

Σύμφωνα τέλος μὲ μιὰ σχετικὴ στατιστικὴ ἡ περισσότερες γεννήσεις γίνονται τὸν Μάρτιο. Ὑστερα ἔρχεταί ὁ Σεπτέμβριος καί ὁ Δεκέμβριος.

